Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.jl@regeringskansliet.se
Diarienummer
LI2026/00742
2026-10-27

Hela Sverige ska levas svar avseende förslag om ändring i Plan- och bygglagen (2010:900) enligt Konkurrensverkets förslag från rapport 2026:4

Riksorganisationen Hela Sverige ska leva arbetar för goda villkor i hela landet, landsbygdsutveckling och balans mellan stad och land. Vi företräder tusentals lokala utvecklingsgrupper genom våra 24 länsavdelningar och stöttas av 35 nationella medlemsorganisationer som vill att hela Sverige ska leva. På länsnivå har vi samverkan med regioner och kommuner. I vårt remissvar fokuserar vi framför allt på konsekvenser för landsbygder i hela landet.

Sammanfattning

Hela Sverige ska leva välkomnar att förslag läggs i syfte att möjliggöra för en större mångfald av aktörer på livsmedelsmarknaden. Många små- och medelstora landsbygdsföretag som producerar och förädlar livsmedel upplever ohållbara affärsmässiga situationer på grund av handelns koncentration på nationell nivå. Men, samtidigt krävs ett mer platsbaserat perspektiv på frågan än vad som framgår i förslaget till lagändring. Ur ett konsument- och medborgarperspektiv är det i många landsbygder viktigare att den lokala mataffären har långsiktiga förutsättningar att finnas kvar på orten, än att den enda lokala handlaren konkurrensutsätts med risk för att lokal service och mötesplatser försvinner.

De lokala handlarna – så mycket mer än utbud av livsmedel

I föreliggande lagförslag förs ett resonemang om en marknadsledande butik och behovet av konkurrens för att konsumenten ska få så bra priser som möjligt. Verkligen ser lite annorlunda ut i många landsbygder. Det är långt ifrån alltid en av de nationella marknadsledande aktörerna som upprätthåller mindre matbutiker i landsbygder. Den lokala lanthandeln kan vara den enda butiken lokalt och eventuellt ökad konkurrens riskera att försämra utbud och service. Till exempel finns en viktig diskussion om etableringen av obemannade butiker, som kan konkurrera med lägre priser på grund av mindre personalkostnader, men riskerar att slå ut den bemannade butiken i närheten. Den bemannade lokala handlaren fungerar ofta som servicepunkt med viktiga tjänster som ombud för apotek, post och systembolag, utöver den rent sociala funktionen som mötesplats i bygden.

I många landsbygder är behovet av grundläggande tillgång till service och en långsiktigt hållbar situation för den handlare som finns mer prioriterat än kortsiktigt sänkta kostnader för konsumenten.

Den kommunala planeringen behöver ha helhetssyn på matbutikernas funktion

Hela Sverige ska leva är inledningsvis positiva till att kommunen ska beakta dagligvaruhandeln i sin översiktsplanering. Men, att detta endast handlar om att nå syftet om ökad konkurrens riskerar att slå fel på lång sikt. Den kommunala översiktsplaneringen behöver ha en helhetssyn på frågan om butiksetableringar i relation till fler samhällsviktiga mål som tillgång till service, hållbara resmönster och lokal utveckling i hela kommunens geografi.

I det kommunala helhetsgreppet behöver även regional samverkan i översiktsplaneringen betonas. För många kommuninvånare kan en matbutik i grannkommunen vara minst lika relevant som en i den egna kommunen, vilket påverkar både konkurrenssituationen som tillgång till service och möjligheten till hållbara resmönster.

BESLUT

Riksorganisationen Hela Sverige ska levas remissvar är beslutat av Irene Oskarsson, ordförande och Erik A. Eriksson, ordförande. Föredragande har varit Sigrid Larsson.

Vireda	*Klässbol*
Irene Oskarsson	Erik A. Eriksson
Ordförande	Ordförande

Riksorganisationen Hela Sverige ska leva
Tel växel: 010-489 13 50
info@helasverige.se
www.helasverige.se